

УДК 347.91

Соломія Васи́лів

Національний університет “Львівська політехніка”,
Іститут права, психології та інноваційної освіти,
доцент кафедри цивільного права та процесу,
solomia.s.vasyliv@lpnu.ua,
ORCID: 0000-0003-4911-3949

Ярина Чабан

Національний університет “Львівська політехніка”,
Іститут права, психології та інноваційної освіти,
студентка денної форми навчання другого курсу,
(бакалаврського рівня) спеціальності 081 “Право”,
yaryna.chaban.pv.2020@lpnu.ua

УЧАСТЬ АДВОКАТА У СПРАВАХ ЩОДО ВИЗНАЧЕННЯ МІСЦЯ ПРОЖИВАННЯ ДІТЕЙ ТА УЧАСТІ БАТЬКІВ У ЇХ ВИХОВАННІ

<http://doi.org/10.23939/law2021.32.081>

© Васи́лів С., Чабан Я., 2021

У статті висвітлено особливості участі адвоката у справах щодо визначення місця проживання дітей, у справах про участь у вихованні та порядку спілкування батьків із дітьми.

Автором проаналізовано основні положення сімейного законодавства та норми цивільного процесуального права, що регулюють питання визначення місця проживання та виховання дітей. Особливу увагу в статті присвячено аналізу правових позицій Верховного Суду України та рішень Європейського Суду з прав людини з цієї проблематики.

У справах про виховання дітей участь адвоката, як правило, пов’язана з розірванням шлюбу подружжя, встановленням режиму роздільного проживання подружжя, але в таких справах адвокат повинен звертати увагу сторін сімейного спору на інтереси та потреби дитини, а не на задоволення власних інтересів та амбіцій майнового чи особистого характеру. Як зауважує автор, дієюю формою участі адвоката в таких справах може стати консультування з застосуванням примирювальних процедур чи медіації як альтернативи судовому розгляду справи.

Безперечно батьки повинні дійти згоди в питаннях виховання дитини, проте, як засвідчує практика розгляду таких справ та виконання рішень у цих сімейних справах, досягти такої згоди складно. У ситуаціях, коли батьки не можуть дійти згоди у питаннях участі у вихованні та утриманні дітей, адвокат як професійний представник повинен роз’яснити клієнтові переваги саме мирного, досудового врегулювання такого спору, передусім в інтересах дитини, наголосити на необхідності укладення договору про здійснення батьками батьківських обов’язків щодо виховання, утримання дитини та реалізації батьками їхніх прав у цій сфері.

Оскільки спори щодо місця проживання дитини вирішуються або органами опіки та піклування, або ж у судовому порядку, то адвокат може бути залучений до надання правової допомоги при вирішенні питання місця проживання дитини як в адміністративному, так і в судовому порядку. Автором зазначено, що адвокат як представник у цивільному судочинстві повинен сприяти захисту інтересів клієнта, проте не всупереч правам та інтересам дитини, дітей.

Ключові слова: адвокат, сімейні спори, місце проживання дитини, участь батьків у вихованні дитини.

Постановка проблеми. За останні роки все більше уваги в нашій державі приділяється правам дитини, питанням розвитку та захисту її особистості, її статусу та ролі в суспільстві, у державі. В Україні на законодавчому рівні проголошено, що дітям гарантовано правовий та соціальний захист з боку держави незалежно від їхнього статусу, походження та соціального чи майнового стану їхніх батьків [1; 2; 3]. Реформування вітчизняного цивільного процесуального та сімейного законодавства, імплементація міжнародно-правових норм, що регламентують права та свободи дитини, зумовили зміни державної політики також у сфері захисту прав дітей та удосконалення правозастосовчої діяльності судів у справах, які пов'язані із захистом і гарантуванням прав та інтересів дітей.

Аналіз дослідження проблеми. Найбільший внесок у дослідження питання участі адвоката в розгляді та вирішенні сімейних справ, зокрема у справах щодо визначення місця проживання дітей та визначення участі у вихованні та порядку спілкування батьків з дітьми, був здійснений такими науковцями як С. Бичкова, А. Венедіктов, С. Йосипенко, В. Євко, В. Заборовський, Я. Зейкан, О. Куриленко, О. Полуніна, Н. Сакара, Г. Світлична, С. Фурса, З. Ромовська, Г. Яновська та інші.

Мета статті полягає у дослідженні ролі адвоката як представника в сімейних справах, зокрема справах щодо визначення місця проживання дітей та визначення участі у вихованні та порядку спілкування батьків із дітьми.

Виклад основного матеріалу. У сучасному українському суспільстві проблеми, які пов'язані з вирішенням сімейних спорів, дуже часто й болісно зачіпають права неповнолітніх дітей, дітей-інвалідів та мають важливе значення. Сьогодні судова форма захисту прав дитини є основною, оскільки саме в судовому порядку може бути найбільш ефективно захищене порушене, оскаржене право та охоронюваний інтерес дитини [4, с. 82–83].

Варто зауважити, що в нормативному регулюванні розгляду та вирішення сімейних справ щодо дітей виникає дуже багато питань, що спричинено наявністю суперечностей між нормами цивільного процесуального права та сімейного права, а також відсутності єдиного підходу до розуміння потреб та інтересів дитини в судовій практиці при виконанні судових рішень і це незважаючи на значну кількість рішень Європейського суду з прав людини з цих питань.

Так, остання судова реформа, на жаль, залишила поза увагою проблеми, які виникають при розгляді справ, пов'язаних із вихованням дітей, визначенням їх місця проживання, участі батьків та родичів у їх вихованні та утриманні тощо.

До прикладу, відповідно до положень пункту 2 статті 3 Конвенції про права дитини кожній дитині повинні бути гарантовані такі захист та піклування, які необхідні для її благополуччя [5].

Участь адвоката в цій категорії сімейних справ пов'язана переважно з представництвом інтересів одного з подружжя, що є стороною у справі, але можливе і представництво інтересів дитини в таких спорах.

Статтею 153 СК України визначені права дитини та її батьків на спілкування. Батькам дитини (матері та батькові) законом гарантоване право безперешкодного спілкування з дитиною, окрім обмежень нормативного чи судового порядку.

Законодавчо також закріплено, що здійснення батьками своїх прав та реалізація їх інтересів не може суперечити інтересам дитини. Також дитині гарантована повага та недоторканість, не допускається будь-яке потурання її прав (ст. 155 СК України).

Батьки не мають права ухилятися від виконання своїх обов'язків, а в разі вчинення таких дій до них можуть бути застосовані заходи впливу, передбачені законом.

Вирішення питання виховання дитини, участі в її вихованні членів родини (бабусь, дідусів, інших родичів) повинно вирішуватися батьками спільно та за взаємною згодою (ст. 157 СК України).

Участь адвоката у справах про виховання дітей є частим явищем і, як правило, пов'язана з розірванням шлюбу подружжям, встановленням режиму роздільного проживання подружжя. У таких справах адвокат повинен зосереджувати увагу сторін сімейного спору на інтересах та потребах дитини, а не на задоволенні власних інтересів та амбіцій майнового чи особистого характеру.

Дієвою формою участі адвоката у таких справах може стати консультування із застосуванням примирювальних процедур чи медіації як альтернативи судовому розгляду справи [5].

У справах про виховання дітей потрібно враховувати, що незалежно від того, із ким проживає дитина, обидвоє батьків повинні приймати участь у її вихованні та розвитку: якщо один із батьків не проживає разом із дитиною, він зобов'язаний не лише надавати їй утримання відповідно до потреб та розвитку, а той із батьків, із ким дитина проживає, не має права створювати перешкоди, унеможлилювати спілкування дитини з іншим із батьків.

Безперечно, батьки повинні дійти згоди в питаннях виховання дитини, проте, як засвідчує практика розгляду таких справ та виконання рішень у цих сімейних справах, досягти такої згоди складно.

У таких ситуаціях адвокат як професійний представник повинен роз'яснити клієнтові переваги саме мирного, досудового врегулювання такого спору насамперед в інтересах дитини. Саме адвокат повинен наголосити на необхідності укладення договору про здійснення батьками батьківських обов'язків щодо виховання, утримання дитини та реалізації батьками їхніх прав у цій сфері.

Відповідно до чинного законодавства такий договір укладається у письмовій формі та підлягає нотаріальному посвідченню [6, с. 152]. Безперечно, що до звернення до нотаріуса з метою посвідчення такого договору адвокат повинен надати правову допомогу у цьому питанні, а саме: роз'яснити довірителю зміст такого договору, наслідки його укладення тощо.

Важливу роль у вирішенні спору батьків щодо виховання їхніх дітей відведено нормами сімейного законодавства органам опіки та піклування.

Роль адвоката у представництві інтересів однієї зі сторін у справі про виховання дитини у спілкуванні з органами опіки та піклування не можна применшувати, адже саме ці органи можуть приймати рішення про вилучення дитини з сім'ї, надають висновки щодо умов проживання дитини тощо.

Відповідно до статті 29 ЦК України будь-яка фізична особа, досягши чотирнадцятилітнього віку, має право вільно обирати своє місце проживання, окрім випадків передбачених законом.

Що ж є місцем проживання дитини? Законодавець зазначає, що для фізичних осіб віком від десяти до чотирнадцяти років місцем проживання є місце проживання її батьків або одного з них, усиновлювачів, опікунів, а у випадках перебування дитини в навчально-виховному закладі, закладі охорони здоров'я, місцем її проживання буде місце знаходження такої установи. Місце проживання малолітньої дитини може бути встановлене за згодою дитини та її батьків або організації, яка здійснює щодо дитини опікунські функції.

Детально регламентоване питання визначення місця проживання дитини у статті 169 СК України. Так, місце проживання дитини визначається батьками або за їх згодою, зокрема, місце проживання дитини віком до десяти років визначається її батьками за взаємною згодою, місце

проживання дитини віком від десяти до чотирнадцяти років визначається батьками та дитиною за спільною згодою, у випадках, коли батьки не проживають разом, то дитина має право обирати того з батьків, із ким хоче проживати самостійно після досягнення чотирнадцятирічного віку.

Усі спори щодо місця проживання дитини вирішуються або органами опіки та піклування, або ж у судовому порядку (ст. 161 СК України).

Адвокат може бути залучений до надання правової допомоги як при вирішенні питання місця проживання дитини в адміністративному і в судовому порядку. У випадку участі в таких сімейних справах адвокат повинен сприяти захисту інтересів клієнта, проте не всупереч правам та інтересам дитини, дітей.

Так, адвокат повинен звернути увагу особи, яку він представляє у справі про визначення місця проживання дитини, на ті обставини, які враховуються органом опіки та піклування або судом при вирішенні таких спорів, а саме враховуються наступні обставини: ставлення батьків до виконання своїх батьківських обов'язків (участь у житті дитини, залучення до захоплень дитини тощо), особиста прихильність дитини до кожного з них (відсутність у дитини моральних пересторог чи страху перед кимось із батьків), вік дитини, стан її здоров'я та інші обставини, що мають важливе значення.

Також органи опіки та піклування або суд враховують особисті якості, характеристики кожного з батьків при вирішенні питання про проживання дитини, а тому особи, які характеризуються протиправною поведінкою, зловживають алкоголем, вживають наркотичні чи психотропні речовини, ведуть аморальний спосіб життя, соціально не адаптовані, не працюють і не мають самостійного власного доходу тощо не мають переваг.

Юрисдикційні органи можуть брати до уваги й інші фактори при вирішенні питання місця проживання дитини, адже, до прикладу, особа може бути гідною та відповідати усім вимогам, проте її професійна діяльність виключає можливість належного виконання батьківських обов'язків [7, с. 36–37].

У випадках, коли жоден з батьків не може забезпечити гідні умови проживання дитини, гарантувати її нормальний фізичний та моральний розвиток, належним чином виховувати дитину, органи опіки та піклування або ж суд можуть прийняти рішення про передання дитини іншим особам. Так дитина може бути передана на виховання дідусеві, бабусі, іншим родичам за їх заявою. Якщо ж дитина не може бути передана й таким особам або ж вони не бажають забрати дитину на виховання, судом за зверненням органу опіки та піклування може бути відібрано дитину від осіб, із якими вона проживає, та передано її під опіку органу опіки та піклування.

Для особи, яка не має фахової юридичної, педагогічної освіти така ситуація видається нормальною, проте більшість фахівців у царині дитячої психології, правників висловлюють думку, що така ситуація не завжди діє на користь дитини, а роль органів держави чи органів місцевого самоврядування не повинна зводитися виключно до каральних методів у питаннях дітей.

У цьому контексті вважаємо за слушне звернутися до судової практики Європейського суду з прав людини. До прикладу, у справі “Савіні проти України”, яка стосувалася у тому числі проживання разом дітей, які були братами та сестрами, Суд наголосив, що проживання сім'єю, перебування батьків та дітей разом один із одним є складовою сімейного життя і тому всі заходи національних органів державної влади, місцевого самоврядування, що мають на меті перешкодити цьому, є втручанням в особисте життя, порушенням права, що закріплене у статті 8 Конвенції про захист прав та основоположних свобод людини [8].

При прийнятті рішення по справі судом також береться до уваги, що Європейський суд із прав людини (справа “Савіні проти України” (заява № 39948/06) у своєму рішенні від 18 грудня 2008 року наголошував, що право батьків і дітей бути поряд один з одним становить основоположну складову сімейного життя і що заходи національних органів, спрямовані перешкодити цьому, є втручанням у права, гарантовані статтею 8 Конвенції про захист прав і основних свобод людини [8].

Подібну позицію висловив Європейський суд із прав людини в контексті “надмірної ролі” органів опіки та піклування у справі “Олссон проти Швеції”», а саме неповнолітні діти (троє дітей) були вилучені з сім’ї під опіку держави через те, що органи опіки вважали, що перебування дітей у сім’ї зумовлює загрози для їх розвитку, оскільки батьки дітей не здатні задовольняти потреби дітей у догляді, захисті та вихованні. У цій справі Європейським судом із прав людини встановлено явне порушення положень статті 8 Конвенції про захист прав і основних свобод людини не у частині прийняття рішення про опіку над дітьми, а стосовно тих методів, які були застосовані при вилученні дітей, а саме розлучення дітей не лише з батьком та матір’ю, але й розлучення дітей між собою, обмеження допуску батьків до спілкування з дітьми [9].

Європейський суд із прав людини послідовно втілює у практику принцип, за яким найвищим у таких категоріях справ повинні бути інтереси дитини. Вітчизняна судова практика, на , не завжди враховує інтереси та потреби дитини при вирішенні справ про місце проживання чи виховання дитини.

Водночас слід зауважити, що правові позиції Верховного Суду України в сімейних справах, що стосуються дітей, теж є близькими до практики ЄСПЛ. Як приклад, можна привести Постанову Верховного Суду України від 23.12.2019 року, що стосувалася питань презумпції на користь матері щодо права на виховання дитини та місця її проживання [10].

При розгляді справи про визначення місця проживання дитини чи її виховання суд, який розглядає справу, може заслухати думку дитини за умови, якщо таке впливає з інтересів самої дитини (ч. 3 ст. 171 СК України).

Водночас при винесенні рішення у такій справі суд не зобов’язаний не лише враховувати висновки органів опіки та піклування щодо виховання та місця проживання дитини, але й може не враховувати побажання самої дитини з цього питання. До того ж суд приймає рішення у таких випадках, керуючись інтересами дитини.

Як приклад, можна привести Постанову Верховного Суду України від 12.07.2017 року, у якій суд не зважив на переконливе бажання дитини проживати з батьком, визначив її місцем проживання за місцем проживання матері. В обґрунтування своєї позиції судом було зазначено, що згода на проживання дитини з одним з батьків не може бути для суду абсолютною, а суд бере до уваги інтереси дитини та її права, які визначені Конвенцією про права дітей та Декларацією прав дитини. Суд повинен визначитися з питанням, чи не порушує така згода дитини її прав та інтересів, положення Конвенції про права дитини та вказати у своєму рішенні обставини та докази, через які він дійшов висновку про необхідність взяти за основу саме думку дитини та надати їй перевагу стосовно інших засобів доказування [11].

Участь адвоката у справах щодо дітей має важливе значення ще й в тих випадках, коли один із батьків, із яким проживає дитина, звертається до суду з позовною заявою у справах про надання судом дозволу на тимчасовий виїзд дитина за кордон [12, 13], у випадку відмови іншого з батьків надати таку згоду (п. 3 ч. 4 ст. 19 ЦПК України).

Не зважаючи на те, що така справа розглядається у порядку спрощеного позовного провадження, участь адвоката може полягати не лише в наданні консультації щодо способів захисту такого права, але й у складанні відповідних процесуальних документів та у представництві інтересів сторони в цивільній справі у судовому засіданні.

Основні проблемні питання розгляду та вирішення справ щодо виховання дітей, визначення їх місця проживання на сьогодні часто є предметом розгляду у порядку цивільного судочинства, про що свідчить значна судова практика у таких справах.

Водночас і суд, і органи опіки та піклування як юрисдикційні органи, що уповноважені законодавством до розгляду цієї категорії сімейних справ, повинні завжди зважати на права та інтереси дитини при постановленні рішення, а також враховувати способи та порядок втілення таких рішень у життя.

Висновки. У нормативному регулюванні розгляду та вирішення сімейних справ щодо дітей виникає дуже багато питань, що спричинені наявністю суперечностей між нормами цивільного процесуального права та сімейного права, а також відсутності єдиного підходу до розуміння потреб та інтересів дитини у судовій практиці при виконанні судових рішень, і це незважаючи на значну кількість рішень Європейського суду з прав людини з цих питань.

Усі юрисдикційні органи, що уповноважені розглядати дану категорію сімейних спорів, повинні завжди враховувати права та інтереси дитини при постановленні рішення.

Участь адвоката як професійного представника часто дає змогу уникнення конфліктів та вирішення подібних справ шляхом укладення договору між сторонами про участь у утриманні та вихованні дитини.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Конвенція про права дитини 1989 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021#Text (дата звернення: 15.08.2021).
2. Про охорону дитинства: Закон України від 26.04.2001 р. № 2402-III. Відомості Верховної Ради України. 2001. № 30. Ст. 142.
3. Сімейний кодекс України від 10.01.2002 р. № 2947-III. Відомості Верховної Ради України (ВВР). 2002. № 21–22. Ст.135.
4. Полуніна О. О. Процесуальні особливості розгляду спорів, пов'язаних з вихованням дітей. *Особливості розгляду сімейних спорів*: матеріали круглого столу, м. Одеса, 17 жовтня 2016 р. Одеса: Юридична література. С. 81–83.
5. Біцай А. В. Участь адвоката в медіації: монографія. Київ: Правова єдність, Алерта, 2017. 259 с.
6. Проблеми теорії та практики цивільного судочинства: монографія. Харків: Харків юридичний, 2008. 928 с.
7. Куриленко О. М. Проблеми судового розгляду справ щодо місця проживання дітей та визначення участі у вихованні та порядку спілкування батьків з дітьми. *Особливості розгляду сімейних спорів*: матеріали круглого столу, м. Одеса, 17 жовтня 2016 р. Одеса: Юридична література. С. 35–40.
8. Рішення ЄСПЛ “Савіні проти України” (заява № 39948/06) від 18 грудня 2008 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_454#Text (дата звернення: 15.08.2021).
9. Рішення ЄСПЛ “Олссон проти Швеції” від 25.03.1988 року. URL: <https://precedent.in.ua/2016/04/09/olsson-protiv-shvetsyy/> (дата звернення: 15.08.2021).
10. Постанова Верховного Суду від 30 січня 2019 року у справі №158/2229/16 (провадження № 61-19420св18). URL: <https://verdictum.ligazakon.net/document/79699288> (дата звернення: 15.08.2021).
11. Постанова Пленуму Верховного Суду України від 21.12.2007 р. № 11 “Про практику застосування судами законодавства при розгляді справ про право на шлюб, розірвання шлюбу, визнання його недійсним або поділ спільного майна подружжя”. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0011700-07#Text> (дата звернення: 15.08.2021).
12. Про порядок виїзду з України і в'їзду в Україну громадян України: Закон України від 21.01.1994 р. № 3857-XII. Відомості Верховної Ради України. 1994. № 18. Ст. 101.
13. Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні: Закон України від 11.12.2003 р. № 1382-IV. Відомості Верховної Ради України. 2004. № 15. Ст. 232.

REFERENCES

1. Konvenciya pro prava dytyny 1989 r. [Convention on the Rights of the Child]. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021#Text (Accessed: 15.08.2021).
2. Pro oхoronu dytynstva: Zakon Ukrayiny [About the protection of childhood] (2001, april 26) No. 2402-III. Vidomosti Verhovnoyi Rady Ukrayiny. 2001. No. 30. S. 142 [in Ukrainian].
3. Simejnyj kodeks Ukrayiny [Family Code of Ukraine] (2002, January 10) No. 2947-III. Vidomosti Verhovnoyi Rady Ukrayiny (VVR). 2002. No. 21–22. S. 135 [in Ukrainian].
4. Polunina O. O. (2016). Procesual'ni osoblyvosti rozglyadu sporiv, pov'yazanyx z vyhovannyam ditej. [Procedural features of disputes related to the upbringing of children.] *Osoblyvosti rozglyadu simejnyx sporiv: materialy kruglogo stolu*, m. Odesa, 17 zhovtnya 2016 r. Odesa: Yurydychna literatura. S. 81–83 [in Ukrainian].

5. Biczaj A. V. (2017). Uchast' advokata v mediacyi: monografiya. [Participation of a lawyer in mediation] Ky'viv : Pravova yednist', Alerta. 259 s. [in Ukrainian].
6. Problemy teorii ta praktyky cyvil'nogo sudochynstva: monografiya. (2008). [Problems of theory and practice of civil proceedings]. Xarkiv: Xarkiv yurydychnyj, 928 p. [in Ukrainian].
7. Kurylenko O. M. (2016). Problemy sudovogo rozglyadu sprav shhodo miscya prozhyvannya ditej ta vyznachennya uchasti u vyxovanni ta poryadku spilkuvannya bat'kiv z dit'my. [Problems of court proceedings concerning the place of residence of children and determining the participation in education and the order of communication between parents and children] Osobly'vosti rozglyadu simejny'x sporiv: materialy kruglogo stolu, m. Odesa, 17 zhovtnya 2016 r. Odesa: Yurydychna literature. S. 35–40 [in Ukrainian].
8. Rishennya YeSPL "Saviny proty Ukrainy" [Judgment of the ECtHR Savina v. Ukraine] (zayava No. 39948/06) (2008, December 18). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_454#Text (Accessed: 15.08.2021).
9. Rishennya YeSPL "Olsson proty Shveciyi" [Judgment of the ECtHR "Olsson v. Sweden"] (1988, march 25) URL: <https://precedent.in.ua/2016/04/09/olsson-protyv-shvetsyy/> (Accessed: 15.08.2021).
10. Postanova Verxovного Sudu vid 30 sichnya 2019 roku u spravi No. 58/2229/16 (provadzhennya N 61-19420sv18). URL: <https://verdictum.ligazakon.net/document/79699288> (Accessed: 15.08.2021).
11. Postanova Plenumu Verxovного Sudu Ukrayiny` vid 21.12.2007 r. No. 11 "Pro praktyku zastosuvannya sudamy zakonodavstva pry rozglyadi sprav pro pravo na shlyub, rozirvannya shlyubu, vyznannya jogo nedijnsnym abo podil spil'nogo majna podruzhzhya" ["On the practice of application by courts of legislation in cases of the right to marry, divorce, annulment or division of joint property of spouses"]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0011700-07#Text> (Accessed: 15.08.2021).
12. Pro poryadok vvyizdu z Ukrayiny i v'yizdu v Ukrayinu gromadyan Ukrayiny: Zakon Ukrayiny [On the procedure for leaving Ukraine and entering Ukraine for citizens of Ukraine] (1991, January 21). No. 3857-XII. Vidomosti Verxovnoyi Rady Ukrayiny. 1994. No. 18. S. 101 [in Ukrainian].
13. Pro svobodu peresuvannya ta vil'nyj vybir miscya prozhyvannya v Ukrayini: Zakon Ukrayiny [On freedom of movement and free choice of residence in Ukraine] (2003, December 11). No. 1382-IV. Vidomosti Verxovnoyi Rady Ukrayiny. 2004, No. 15. St. 232 [in Ukrainian].

Дата надходження: 08.11.2021 р.

Solomia Vasylyv

Lviv Polytechnic National University
Institute of Law, Psychology and Innovative Education
Docent of the Department of
Civil Law and Process Educational Scientific
Candidate of Juridical Sciences (Ph. D.)

Yaryna Chaban

Lviv Polytechnic National University
Institute of Law, Psychology and Innovative Education
Student of second (bachelor's) level
specialty 081 "Law"

LAWYER'S PARTICIPATION IN CASES OF DETERMINATION OF CHILDREN'S RESIDENCE AND PARTICIPATION OF PARENTS IN THEIR UPBRINGING

The article highlights the peculiarities of a lawyer's participation in cases concerning the determination of children's place of residence, cases of participation in upbringing and the order of communication between parents and children.

The author analyzes the main provisions of family law and the rules of civil procedural law governing the determination of place of residence and upbringing of children. The article pays special attention to the analysis of the legal positions of the Supreme Court of Ukraine and the decisions of the European Court of Human Rights on this issue.

In cases of child rearing, the lawyer's participation is usually associated with the divorce of the spouses, the establishment of a regime of separate residence of the spouses, however, in such cases the lawyer must draw the attention of the parties to the family interests and needs of the child. property or personal ambitions. According to the author, counseling through conciliation or mediation as an alternative to litigation can be an effective form of attorney participation in such cases.

Undoubtedly, parents must agree on the upbringing of the child, but, as the practice of considering such cases and implementing decisions in these family cases, it is difficult to reach such an agreement. In situations where parents cannot agree on participation in the upbringing and maintenance of children, the lawyer, as a professional representative, must explain to the client the benefits of peaceful, pre-trial settlement of such a dispute, primarily in the best interests of the child. on the exercise by parents of parental responsibilities for the upbringing, maintenance of the child, and the exercise by parents of their rights in this area.

As disputes concerning the child's place of residence are resolved either by the guardianship authorities or in court, a lawyer may be involved in providing legal assistance both in resolving the issue of the child's place of residence both administratively and in court. The author states that a lawyer as a representative in civil proceedings should help protect the interests of the client, but not contrary to the rights and interests of the child, children.

Keywords: lawyer, family disputes, child's place of residence, parents' participation in the child's upbringing.